

Suvestinė redakcija nuo 2019-10-01 iki 2019-10-31

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2011, Nr. [122-5798](#), i. k. 1115310ISAK022.3-95

Nauja redakcija nuo 2017-05-01:

Nr. [22.3-171](#), 2016-10-21, paskelbta TAR 2016-10-21, i. k. 2016-25540

**VALSTYBINĖS ATOMINĖS ENERGETIKOS SAUGOS
INSPEKCIJOS VIRŠININKAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL BRANDUOLINĖS SAUGOS REIKALAVIMŲ BSR-1.9.3-2016
„RADIACINĖ SAUGA BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTUOSE“
PATVIRTINIMO**

2011 m. spalio 6 d. Nr. 22.3-95
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatymo 7 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo 4 straipsnio 8 punktu, 11 straipsnio 1 punktu, Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 3 punktu ir įgyvendindamas 2013 m. gruodžio 5 d. Tarybos direktyvą 2013/59/Euratomas, kuria nustatomi pagrindiniai saugos standartai siekiant užtikrinti apsaugą nuo jonizuojančiosios spinduliuotės apšvitos keliamų pavojų ir panaikinamos direktyvos 89/618/Euratomas, 90/641/Euratomas, 96/29/Euratomas, 97/43/Euratomas ir 2003/122/Euratomas (OL 2014 L 13, p. 1),

Preambulės pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

tvirtinu Branduolinės saugos reikalavimus BSR-1.9.3-2016 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ (pridedama).

VIRŠININKO PAVADUOTOJAS,
ATLIEKANTIS VIRŠININKO FUNKCIJAS

MICHAIL DEMČENKO

PATVIRTINTA

Valstybinės atominės energetikos saugos
inspekcijos viršininko 2011 m. spalio 6 d.
įsakymu Nr. 22.3-95

(Valstybinės atominės energetikos saugos
inspekcijos viršininko 2016 m. spalio 21 d.
įsakymo Nr. 22.3-171 redakcija)

BRANDUOLINĖS SAUGOS REIKALAVIMAI BSR-1.9.3-2016

RADIACINĖ SAUGA BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTUOSE

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.3-2016 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ (toliau – Reikalavimai) nustato apšvitą patiriančių darbuotojų, dirbančių branduolinės energetikos objektuose (toliau – darbuotojas), taip pat kitų asmenų, vykdančių veiklą branduolinės energetikos objektuose (toliau – BEO) ir nepriskiriamų nei A, nei B kategorijos darbuotojams (toliau – kitas asmuo), ir lankytojų radiacinės saugos reikalavimus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

2. Reikalavimai yra privalomi asmenims, turintiems Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 ir 4 punktuose nurodytas licencijas ir (ar) 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytus leidimus (toliau – licencijos ar leidimo turėtojas).

3. Taikant ir įgyvendinant Reikalavimų nuostatas turi būti vadovaujamas diferencijavimo principu, tai yra, darbuotojų radiacinės saugos užtikrinimui skiriami išteklių turi būti proporcingi veiklos nulemtos apšvitos jonizuojančiąja spinduliuote dydžiui ir tikimybei.

4. Reikalavimų nuostatos veiklai BEO, kuris nėra branduolinė (atominė) elektrinė, gali būti netaikomos ar taikomos iš dalies, jeigu, atsižvelgiant į BEO veiklos nulemiamą riziką, susijusią su apšvita jonizuojančiąja spinduliuote, šių nuostatų įgyvendinimas nėra tikslingas ar praktiškai įmanomas dėl BEO gyvavimo etapo, konstrukcijos (technologijos), įdiegtų apsaugos barjerų, apšvitos kelių ir šių nuostatų netaikymas nenulemia ar negali nulemti situacijos, kai darbuotojų ir gyventojų apšvita viršytų Reikalavimų 5.5 papunktyje nurodytame teisės akte nustatytas apšvitos dozes ir nebūtų tokia maža, kokią įmanoma pasiekti protingomis priemonėmis atsižvelgiant į ekonominius ir socialinius veiksnius. Licencijos ar leidimo turėtojas Reikalavimuose nurodytuose dokumentuose nurodo nuostatas, kurios bus netaikomos ar taikomos iš dalies, nurodo alternatyvias radiacinės saugos užtikrinimo priemones ir pagrindžia, kad šių nuostatų neįgyvendinimas ar įgyvendinimas iš dalies neturės neigiamos įtakos darbuotojų, kitų asmenų ir lankytojų radiacinei saugai. Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija (toliau – VATESI) priima teigiamą sprendimą dėl šio pagrindimo, jei yra pateikiama informacija, įrodanti, kad BEO veikla atitinka šioje nuostatoje nurodytus kriterijus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

II SKYRIUS

NUORODOS

5. Reikalavimuose pateiktos nuorodos į šiuos teisės aktus:

5.1. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.1-2017 „Radionuklidų išmetimo į aplinką iš branduolinės energetikos objektų normos ir reikalavimai radionuklidų išmetimo į aplinką planui“, patvirtinti VATESI viršininko 2011 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. 22.3-89 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.1-2017 „Radionuklidų išmetimo į aplinką iš branduolinės energetikos objektų normos ir reikalavimai radionuklidų išmetimo į aplinką planui“ patvirtinimo“;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-200](#), 2017-10-31, paskelbta TAR 2017-10-31, i. k. 2017-17209

5.2. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.2-2018 „Radionuklidų nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių medžiagoms ir atliekoms, susidarančioms branduolinės energetikos srities veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais metu, nustatymas ir taikymas“, patvirtinti VATESI viršininko 2011 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. 22.3-90 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.2-2018 „Radionuklidų nebekontroliuojamųjų radioaktyvumo lygių medžiagoms ir atliekoms, susidarančioms branduolinės energetikos srities veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais metu, nustatymas ir taikymas“ patvirtinimo“;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-38](#), 2018-02-07, paskelbta TAR 2018-02-07, i. k. 2018-01928

5.3. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.4-2019 „Branduolinės energetikos srities veiklą su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais vykdančių darbuotojų, asmenų, atsakingų už radiacinę saugą, ir asmenų, atsakingų už fizinę saugą, radiacinės saugos mokymo, instruktavimo ir fizinių asmenų, siekiančių įgyti teisę mokytis radiacinės saugos, atestavimo tvarkos aprašas“, patvirtinti VATESI viršininko 2016 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 22.3-73 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.4-2019 „Branduolinės energetikos srities veiklą su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais vykdančių darbuotojų, asmenų, atsakingų už radiacinę saugą, ir asmenų, atsakingų už fizinę saugą, radiacinės saugos mokymo, instruktavimo ir fizinių asmenų, siekiančių įgyti teisę mokytis radiacinės saugos, atestavimo tvarkos aprašas“ patvirtinimo“;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

5.4. Branduolinės saugos reikalavimai BSR-1.9.7-2018 „Branduolinės energetikos objektų dozimetrijos tarnybos pripažinimo tvarkos aprašas“, patvirtinti VATESI viršininko 2018 m. rugpjūčio 30 d. įsakymu Nr. 22.3-203 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.7-2018 „Branduolinės energetikos objektų dozimetrijos tarnybos pripažinimo tvarkos aprašas“ patvirtinimo“;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

5.5. Lietuvos higienos norma HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ patvirtinimo“;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

5.6. Lietuvos higienos norma HN 112:2001 „Vidinės apšvitos monitoringo reikalavimai“, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. liepos 17 d. įsakymu Nr. 389 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 112:2001 „Vidinės apšvitos monitoringo reikalavimai“ patvirtinimo“;

5.7. Duomenų teikimo Valstybės jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių ir darbuotojų apšvitos registrui tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. rugpjūčio 24 d. įsakymu Nr. V-675 „Dėl Duomenų teikimo Valstybės jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių ir darbuotojų apšvitos registrui tvarkos aprašo patvirtinimo“;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

5.8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“;

III SKYRIUS

SĄVOKOS

6. Reikalavimuose vartojamos sąvokos:

6.1. **Apribotoji dozė** (angl. *dose constraint*) – numatoma viršutinė individualiosios dozės riba, naudojama siekiant nustatyti galimas pasirinktis, kurios nagrinėjamos siekiant optimizuoti radiacinę saugą esant tam tikro jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinio planuojamai apšvitai.

6.2. **Radiacinės saugos požūriu pavojingi darbai** – darbai, kuriuos atliekant darbuotojų kolektyvinė dozė gali viršyti 50 žm·mSv ir (ar) jonizuojančiosios spinduliuotės dozės galia darbo vietoje gali viršyti 1 mSv/val. arba yra taikomi griežtesni licencijos ar leidimo turėtojo nustatyti radiologiniai kriterijai.

6.3. **Radiacinės saugos programa** – vadybos sistemos dokumentas ar visuma dokumentų, kuriuose aprašomos priemonės, skirtos radiacinės saugos reikalavimų įgyvendinimui užtikrinti.

6.4. **Sanitarinis punktas** – branduolinės energetikos objekto stebimąją ir kontroliuojamąją zonas skirianti patalpa, kurioje darbuotojai aprūpinami individualiosiomis apsaugos priemonėmis, atliekamas darbuotojų odos dezaktyvavimas ir vykdoma darbuotojų ir jų aprangos radioaktyviojo užterštumo kontrolė.

6.5. **Sanitarinis šliuzas** – branduolinės energetikos objekto kontroliuojamoje zonoje esanti patalpa ar patalpos dalis, kurioje įrengtos priemonės, skirtos radioaktyviojo užterštumo plitimui kontroliuojamojoje zonoje sumažinti.

7. Kitos Reikalavimuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatyme, Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatyme, Lietuvos Respublikos radiacinės saugos įstatyme ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose radiacinę saugą.

IV SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI LICENCIJOS AR LEIDIMO TURĖTOJUI

8. Licencijos ar leidimo turėtojas atsako už darbuotojų, kitų asmenų bei lankytojų radiacinę saugą ir turi užtikrinti, kad šių asmenų apšvitos dozės būtų tokios mažos, kokias įmanoma pasiekti protingomis priemonėmis, atsižvelgiant į ekonominius ir socialinius veiksnius, ir būtų ribojamos Reikalavimų 5.5 papunktyje nurodytame teisės akte nustatyta tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

9. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo parengti radiacinės saugos programą, kurioje turi būti nurodytos Reikalavimus įgyvendinančios priemonės, ir užtikrinti šių priemonių įgyvendinimą. Tipinis Radiacinės saugos programos turinys nurodytas Reikalavimų 1 priede.

10. Licencijos ar leidimo turėtojas turi skirti tiek žmogiškųjų, technologinių ir finansinių išteklių, kiek jų reikia efektyviam radiacinės saugos programos įgyvendinimui ir jos įgyvendinimo priežiūrai užtikrinti.

11. Licencijos ar leidimo turėtojas, naudodamas inžinerines priemones, privalo sukurti tokias darbo sąlygas, kad poreikis taikyti licencijos ar leidimo radiacinės saugos programoje nurodytas darbo organizavimo priemones, skirtas darbuotojų radiacinei saugai užtikrinti (toliau – organizacinės priemonės) (pavyzdžiui, leidimai vykdyti darbus, patalpų ženklavimas, patekimo į tam tikras patalpas kontrolė ir kita), ir individualiąsias apsaugos priemones būtų kuo mažesnis. Užtikrinant darbuotojų radiacinę saugą didžiausias prioritetas turi būti teikiamas inžinerinėms priemonėms, mažesnis – organizacinėms priemonėms, mažiausias – individualiosioms apsaugos priemonėms.

12. Licencijos ar leidimo turėtojas turi užtikrinti, kad darbuotojams būtų prieinama visa jų radiacinei saugai užtikrinti reikalinga informacija jų darbo jonizuojančiosios spinduliuotės aplinkoje metu.

13. Darbuotojams privalo būti sudarytos sąlygos informuoti licencijos ar leidimo turėtoją apie aplinkybes, dėl kurių gali pablogėti darbuotojų radiacinė sauga. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo registruoti darbuotojų pranešimus, juos tirti ir imtis koreguojamųjų bei prevencinių priemonių.

14. *Neteko galios nuo 2019-09-26*

Punkto naikinimas:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

V SKYRIUS

KONTROLIUOJAMOSIOS IR STEBIMOSIOS ZONOS NUSTATYMAS IR VALDYMAS

PIRMASIS SKIRSNIS

KONTROLIUOJAMOJI ZONA

15. Licencijos ar leidimo turėtojas BEO aikštelės teritoriją, BEO aikštelėje esančius statinius, jų patalpas ir dalis turi priskirti kontroliuojamajai zonai vadovaudamasis Reikalavimų 16–23 punktais.

16. Kontroliuojamajai zonai privalo būti priskirtos visos statinių patalpos, kurios atitinka bent vieną iš šių kriterijų:

16.1. darbuotojo metinė efektinė dozė (skaičiuojant, kad darbuotojas darbo vietoje praleidžia 2000 val.) gali viršyti 6 mSv;

16.2. darbuotojo metinė vidinės apšvitos dozė (skaičiuojant, kad darbuotojas darbo vietoje praleidžia 2000 val.) gali viršyti 1 mSv;

16.3. paviršinis radionuklidų aktyvumas gali viršyti Reikalavimų 2 priede nurodytas paviršinio aktyvumo ribines vertes.

17. Kontroliuojamajai zonai priskiriami neapdengti stogu statiniai ar jų dalys, BEO aikštelės teritorija, jeigu jie atitinka Reikalavimų 16.1 papunktyje nurodytą kriterijų. Paviršinis radionuklidų aktyvumas šiuose statiniuose, jų dalyse ar aikštelės teritorijoje negali viršyti Reikalavimų 2 priede nurodytų paviršinio aktyvumo ribinių verčių.

18. Nustatant kontroliuojamosios zonos ribas turi būti atsižvelgta į galimą darbuotojų apšvitą normalaus BEO eksploatavimo metu, į galimą darbuotojų apšvitą ir apšvitos tikimybę nukrypęs nuo normalaus BEO eksploatavimo, į kontroliuojamosios zonos valdymo reikalavimus, nurodytus šiame skirsnyje.

19. BEO aikštelės teritorija, BEO aikštelėje esantys statiniai, jų patalpos ir dalys gali būti priskirti kontroliuojamajai zonai licencijos ar leidimo turėtojo sprendimu ir tais atvejais, kai, vadovaujantis Reikalavimų 16 ir 17 punktais, toks priskyrimas nėra privalomas.

20. Kontroliuojamojoje zonoje esantys statiniai ir jų patalpos turi būti skirstomos į kategorijas vadovaujantis šiais reikalavimais:

20.1. Ignalinos atominės elektrinės ir kitų BEO, kuriuose tvarkomos Ignalinos atominės elektrinės veiklos metu susidariusios radioaktyviosios atliekos, statiniai ir jų patalpos, esančios kontroliuojamojoje zonoje, pagal radiologines sąlygas jose turi būti skirstomos į kategorijas, vadovaujantis Reikalavimų 3 priede pateiktais kriterijais;

20.2. Reikalavimų 20.1 papunktyje nenurodytų BEO statinių ir jų patalpų, esančių kontroliuojamojoje zonoje, suskirstymui licencijos ar leidimo turėtojo sprendimu gali būti taikomi kitokie nei nurodyti Reikalavimų 3 priede kategorizavimo kriterijai, tačiau šie kriterijai privalo būti pagrįsti radiacinės saugos požiūriu. Kontroliuojamosios zonos kategorizavimo kriterijų pagrindimas turi būti pateiktas radiacinės saugos programoje.

21. BEO aikštelės teritorija, neapdengti stogu statiniai ar jų dalys, priskirti kontroliuojamajai zonai, skirstomi į kategorijas tik vadovaujantis jonizuojančiosios spinduliuotės dozės galios kriterijais.

22. Pateikimas į kontroliuojamąją zoną turi būti ribojamas ir kontroliuojamas fizinėmis ir organizacinėmis priemonėmis. Jeigu BEO aikštelės teritorija, BEO aikštelėje esantys statiniai, jų patalpos ir dalys priskirti kontroliuojamajai zonai vadovaujantis Reikalavimų 19 punktu, patekimo į kontroliuojamąją zoną ribojimas ir kontrolė gali būti įgyvendinami organizacinėmis priemonėmis.

23. Nustatant BEO kontroliuojamosios zonos ribas rekomenduojama naudoti esamų statinių sienas ir kitus fizinius barjerus.

24. Licencijos ar leidimo turėtojas, nustatęs neatitiktį Reikalavimų 16, 17, 20 ir 21 punkтам, privalo nedelsiant išanalizuoti situaciją, nustatyti neatitikties priežastis ir imtis korekcinų priemonių (pavyzdžiui, inžinerinių priemonių taikymas, paviršių dezaktyvavimas, kontroliuojamosios zonos ribos ar kategorijos keitimas), kuriomis būtų pašalinama nustatyta neatitiktis. Sprendimas pakeisti kontroliuojamosios zonos ribas ar kategoriją, kuris gali turėti neigiamos įtakos darbuotojų apšvitai (pavyzdžiui, kategorijos keitimas iš III į II ar I), gali būti priimtas tik tuo atveju, jeigu, atlikęs analizę, licencijos ar leidimo turėtojas nustato, kad neatitikties neįmanoma pašalinti kitomis protingomis priemonėmis.

25. Jeigu kontroliuojamojoje zonoje esančios patalpos dalyje radiologinės sąlygos neatitinka kategorizavimo kriterijų, nustatytų vadovaujantis šių Reikalavimų 20 punktu, ir šias patalpas dėl praktinių priežasčių netikslinga priskirti aukštesnei kategorijai (pavyzdžiui, neatitikimas atsirado dėl laikinai vykdomų darbų), ši patalpos dalis turi būti apribojama fiziniais barjeriais ir matomoje vietoje nurodoma informacija apie radiologines sąlygas, darbo laiko apribojimą ir reikalingas radiacinės saugos priemones.

26. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti:

26.1. iš kontroliuojamosios zonos išeinančių darbuotojų, kitų asmenų ir lankytojų radioaktyviojo užterštumo kontrolę, atliekant paviršinio aktyvumo matavimus. Odos bei aprangos paviršinis aktyvumas neturi viršyti 2 priede nurodytų paviršinio aktyvumo ribinių verčių;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

26.2. iš kontroliuojamosios zonos išnešamų asmeninių daiktų (pavyzdžiui, akiniai, laikrodis, rašymo priemonės) ir darbo įrankių, įneštų į kontroliuojamąją zoną, radioaktyviojo užterštumo kontrolę, atliekant paviršinio aktyvumo matavimus. Nustačius, kad asmeninių daiktų ir darbo įrankių paviršinis aktyvumas neviršija 2 priede nurodytų paviršinio aktyvumo ribinių verčių, šiems daiktams ir įrankiams gali būti nebetaikomi radiacinės saugos reikalavimai;

26.3. iš kontroliuojamosios zonos išvažiuojančių transporto priemonių ir visų kitų, nei nurodyta Reikalavimų 26.2 papunktyje, išnešamų ar išvežamų medžiagų, įrangos ar daiktų radioaktyviojo užterštumo kontrolę, atliekant paviršinio aktyvumo matavimus. Iš kontroliuojamosios į stebimąją zoną išvažiuojančių transporto priemonių ir išnešamų ar išvežamų medžiagų, įrangos ar daiktų paviršinis aktyvumas neturi viršyti 2 priede nurodytų paviršinio aktyvumo ribinių verčių. Siekiant šioms medžiagoms, įrangai ar daiktams nebetaikyti radiacinės saugos reikalavimų, turi būti vadovaujama Reikalavimų 5.2 papunktyje nurodytame teisės akte nustatytais reikalavimais.

27. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo paženklinėti:

27.1. kontroliuojamosios zonos ribas ženklinimo priemonėmis, nustatytomis Lietuvos standarte LST ISO 361:1998 „Pagrindinis jonizuojančiosios spinduliuotės ženklas“, ir užrašu „Kontroliuojamoji zona“;

27.2. patalpų kategoriją taip, kad kiekvieną kartą pereinant iš vienos BEO kontroliuojamosios zonos patalpos į kitą būtų matomas šios patalpos kategorijos ženklinimas;

27.3. darbuotojų evakavimo kryptis matomose vietose kontroliuojamosios zonos koridoriuose ir laiptinėse.

28. Licencijos ar leidimo turėtojas kontroliuojamosios zonos patalpų, jose esančios įrangos bei baldų paviršius, kurie gali būti užteršti radioaktyviosiomis medžiagomis BEO eksploatavimo metu, privalo padengti radioaktyviųjų medžiagų nesorbuojančiomis ir lengvai dezaktyvuojamomis medžiagomis.

29. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti, kad į kontroliuojamąją zoną patektų ir joje savarankiškai galėtų dirbti tik tie darbuotojai, kuriems tokia teisė suteikta licencijos ar leidimo turėtojo nustatyta tvarka. Kiti asmenys ir lankytojai gali patekti ir būti BEO kontroliuojamojoje zonoje tik lydimi licencijos ar leidimo turėtojo paskirto darbuotojo, kuris privalo užtikrinti, kad šių asmenų ir lankytojų buvimo kontroliuojamojoje zonoje metu būtų laikomasi licencijos ar leidimo turėtojo nustatytų vidaus darbo tvarkos taisyklių.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

30. Į kontroliuojamąją zoną, išskyrus BEO aikštelės teritoriją, neapdengtus stogu statinius ar jų dalis, kurie priskirti kontroliuojamajai zonai vadovaujantis jonizuojančiosios spinduliuotės dozės galios kriterijais, turi būti įeinama ir iš jos išeinama, išskyrus 31 punkte nurodytas išimtis, tik per sanitarinius punktus.

31. Leidžiama išeiti iš kontroliuojamosios zonos į stebimąją zoną ne per sanitarinį punktą, jeigu yra visos šios sąlygos:

31.1. technologinis ar darbų atlikimo procesas numato darbuotojų judėjimą iš vienos kontroliuojamosios zonos į kitą, ar darbuotojo judėjimą iš kontroliuojamosios zonos į stebimąją zoną ir atgal;

31.2. išeinant iš kontroliuojamosios zonos vykdoma radioaktyviojo užterštumo kontrolė ir nustatoma, kad darbuotojų odos, apsauginės aprangos ir jų išnešamų daiktų paviršinis aktyvumas neviršija 2 priede nurodytų paviršinio aktyvumo ribinių verčių. Radioaktyviojo užterštumo kontrolė išeinant iš kontroliuojamosios zonos gali būti nevykdoma, jeigu šioje kontroliuojamojoje zonoje paviršinis aktyvumas neviršija 2 priede nurodytų paviršinio aktyvumo ribinių verčių ir patekimas į šią kontroliuojamąją zoną iš kitų kontroliuojamosios zonos dalių organizuojamas per sanitarinius šliuzus, kuriuose įgyvendinama radioaktyviojo užterštumo kontrolės funkcija;

31.3. baigus pamainos darbus kontroliuojamojoje zonoje iš jos išeinama per sanitarinį punktą.

32. Sanitariniuose punktuose turi būti:

32.1. barjeras, atskiriantis radioaktyviosiomis medžiagomis neužterštą ir potencialiai užterštą dalis;

32.2. priemonės radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoms individualiosioms apsaugos priemonėms saugoti;

32.3. priemonės darbuotojų, kitų asmenų ir lankytojų asmeninei aprangai ir individualiosioms apsaugos priemonėms saugoti;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

32.4. praustuvės, dušai ir kitos darbuotojų, kitų asmenų ir lankytojų dezaktyvavimo priemonės, įrengtos taip, kad būtų išvengta radioaktyviųjų medžiagų pernešimo į neužterštą sanitarinio punkto dalį;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

32.5. viso kūno paviršinio aktyvumo matavimo priemonės, išdėstytos perėjimo iš potencialiai radioaktyviosiomis medžiagomis užterštos į neužterštą dalį vietose.

33. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo imtis priemonių, kad kontroliuojamojoje zonoje darbuotojams pereinant ar pernešant medžiagas, įrangą, įrankius ar daiktus į patalpas, kuriose nustatytos mažesnės paviršinio aktyvumo ribinės vertės, būtų išvengta šių patalpų užteršimo radioaktyviosiomis medžiagomis, viršijančio nustatytas paviršinio aktyvumo ribines vertes.

34. Siekiant išvengti radioaktyviojo užterštumo plitimo kontroliuojamojoje zonoje, joje turi būti įrengti sanitariniai šliuzai. Sanitariniai šliuzai įrengiami kiek įmanoma arčiau radioaktyviojo užterštumo šaltinio ar patalpų, kuriose yra šis šaltinis, jeigu šių patalpų, jose esančios įrangos ar daiktų paviršinis aktyvumas viršija ar gali viršyti III kategorijos kontroliuojamajai zonai nustatytas ribines paviršinio aktyvumo vertes. Sanitariniuose šliuzuose turi būti:

34.1. įrengtos vietos persirengti, saugoti individualiąsias apsaugos priemones, dezaktyvuoti rankas ir, jei praktiškai įmanoma, individualiąsias apsaugos priemones bei įrenginius, daiktus;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

34.2 užtikrinama odos ir individualiųjų apsaugos priemonių radioaktyviojo užterštumo kontrolė, atliekant paviršinio aktyvumo matavimus;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

34.3. įrengtos vietos radioaktyviosiomis medžiagomis užterštoms individualiosioms apsaugos priemonėms ir (ar) darbo įrankiams surinkti.

35. Licencijos ar leidimo turėtojas kontroliuojamosios zonos vietose, kuriose nustatytos vidaus darbo tvarkos taisyklės, skirtos radioaktyviojo užterštumo kontrolei užtikrinti, privalo iškabinti šias taisykles gerai darbuotojams matomose vietose.

36. Valgyti, gerti, rūkyti, kramtyti gumą, tabaką, vartoti uostomąjį tabaką ar naudoti kosmetiką kontroliuojamosios zonos patalpose draudžiama, išskyrus specialiai šiam tikslui įrengtas patalpas, kuriose privalo būti įrengtos rankų plovimo ir paviršinio aktyvumo matavimo priemonės. Kontroliuojamojoje zonoje esantys tualetai taip pat turi būti aprūpinti rankų plovimo ir paviršinio aktyvumo matavimo priemonėmis. Įrengiant praustuves rekomenduojama naudoti sensorinius maišytuvus. Įeidami į šiame punkte nurodytas patalpas darbuotojai privalo nusiplauti rankas ir įsitikinti, kad odos ir apsauginės aprangos paviršinis aktyvumas neviršija 2 priede nustatytų paviršinio aktyvumo ribinių verčių. Šiose patalpose turi būti nuolat atliekami paviršinio aktyvumo

matavimai, siekiant įsitikinti, kad nėra viršijamos 2 priede nustatytos paviršinio aktyvumo ribinės vertės.

ANTRASIS SKIRSNIS STEBIMOJI ZONA

37. Stebimosios zonos statusą licencijos ar leidimo turėtojas turi suteikti bet kuriai kitai zonai, kuri nėra priskirta kontroliuojamajai zonai, tačiau kurioje turi būti stebimos radiologinės sąlygos dėl galimo jonizuojančiosios spinduliuotės poveikio darbuotojams, nors radiacinės saugos priemonės nereikalingos.

38. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo:

38.1. techninėmis ir organizacinėmis priemonėmis apriboti stebimąją zoną;

38.2. įėjimus į stebimąją zoną paženklinėti užrašu „Stebimoji zona“;

38.3. paženklinėti vietas, kuriose būnant gali būti viršijama 1 mSv metinė efektinė dozė;

38.4. atsižvelgiant į apšvitos ar radioaktyviojo užterštumo pobūdį, tikimybę ir dydį, licencijos ar leidimo turėtojo darbo vietų stebėsenos programoje nurodytu periodiškumu ir metodais stebėti radiologines sąlygas stebimojoje zonoje, siekiant įvertinti, ar statiniai, jų patalpos ir teritorija tinkamai priskirti stebimajai zonai, ar nereikia taikyti radiacinės saugos priemonių;

38.5. užtikrinti, kad būtų vykdoma iš stebimosios zonos išeinančių darbuotojų, kitų asmenų, lankytojų, išnešamų ar išvežamų daiktų ir išvažiuojančių transporto priemonių radiologinė kontrolė, naudojant jonizuojančiosios spinduliuotės aptikimo įrenginius (pavyzdžiui, portalinius monitorius).

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

VI SKYRIUS RADIACINĖS SAUGOS UŽTIKRINIMO ORGANIZAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS PADALINYS ARBA ASMUO, ATSAKINGAS UŽ RADIACINĘ SAUGĄ

39. Licencijos ar leidimo turėtojas turi paskirti padalinį arba asmenį, atsakingą už radiacinę saugą, kuris privalo organizuoti ir prižiūrėti radiacinės saugos užtikrinimo priemonių įgyvendinimą BEO.

40. Padaliniui arba asmeniui, atsakingam už radiacinę saugą, turi būti skirta tiek išteklių ir suteikti tokie įgaliojimai, kad su radiacine sauga susijusios funkcijos būtų vykdomos vadovaujantis radiacinę saugą reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytais reikalavimais.

41. Padalinys arba asmuo, atsakingas už radiacinę saugą, turi dalyvauti darbų, kuriuos vykdant galima profesinė apšvita, planavimo procese. Jam turi būti sudarytos sąlygos teikti rekomendacijas ir pastabas dėl šių darbų planų, į kurias privalo būti atsižvelgta.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

41¹. Padalinys arba asmuo, atsakingas už radiacinę saugą, privalo dalyvauti rengiant avarinės apšvitos situacijų prevencijos, parengties joms ir likvidavimo priemones.

Papildyta punktu:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

42. Padalinio, atsakingo už radiacinę saugą, darbuotojams arba asmeniui, atsakingam už radiacinę saugą, turi būti suteikti įgaliojimai nutraukti darbuotojų darbus, jeigu nustatoma licencijos ar leidimo turėtojo radiacinės saugos programoje nustatytą radiacinei saugai užtikrinti skirtų vidaus darbo tvarkos taisyklių pažeidimų, dėl kurių gali būti viršijamos ribinės dozės ar kiti licencijos ar leidimo turėtojo nustatyti apšvitos jonizuojančiąja spinduliuote apribojimai.

42¹. Licencijos ar leidimo turėtojas turi sudaryti sąlygas padaliniui arba asmeniui, atsakingam už radiacinę saugą, palaikyti ryšius ir konsultuotis su radiacinės saugos ekspertu, kurio kvalifikacija yra pripažinta vadovaujantis Reikalavimų 5.3 papunktyje nurodyto teisės akto reikalavimais, tais atvejais, kai tokia konsultacijai yra poreikis, dėl:

42¹.1. apribotųjų dozių nustatymo ir optimizavimo;

42¹.2. naujų įrenginių planų ir naujų ar modifikuotų jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių tinkamumo eksploatuoti patvirtinimo, kiek tai susiję su techninėmis valdymo priemonėmis, konstrukcijos ypatybėmis, saugos ypatybėmis ir įspėjimo įtaisais radiacinės saugos atžvilgiu;

42¹.3. kontroliuojamųjų ir stebimųjų zonų skirstymo į kategorijas;

42¹.4. darbuotojų skirstymo į kategorijas;

42¹.5. darbo vietos ir individualiosios stebėsenos programų ir susijusios individualiosios dozimetrijos;

42¹.6. radiacinės apšvitos kontrolės įrangos;

42¹.7. kokybės laidavimo;

42¹.8. taršos stebėsenos ir gyventojų apšvitos mažinimo ir jos stebėsenos vykdymo priemonių;

42¹.9. radioaktyviųjų atliekų tvarkymo priemonių;

42¹.10. radiologinių avarijų valdymo planų rengimo;

42¹.11. parengties avarinės apšvitos situacijoms ir jų likvidavimo;

42¹.12. apšvitą patiriančių darbuotojų mokymo ir perkvalifikavimo programų;

42¹.13. radiologinių avarijų tyrimo ir pataisomųjų veiksmų;

42¹.14. nėščių ir krūtimi maitinančių darbuotojų darbo sąlygų;

42¹.15. radiacinės saugos dokumentų rengimo.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

42². Padalinys arba asmuo, atsakingas už radiacinę saugą, privalo licencijos ar leidimo turėtojo nustatytu periodiškumu teikti jam ataskaitas apie radiacinės saugos būklę BEO.

Papildyta punktu:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

42³. Padalinio arba asmens, atsakingo už radiacinę saugą, funkcijos ar jų dalis gali būti priskirtos radiacinės saugos ekspertui, kurio kvalifikacija yra pripažinta vadovaujantis Reikalavimų 5.3 papunktyje nurodytu teisės aktu.

Papildyta punktu:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

ANTRASIS SKIRSNIS RADIACINEI SAUGAI UŽTIKRINTI SKIRTOS VIDAUS DARBO TVARKOS TAISYKLĖS

43. Darbuotojų, kitų asmenų ir lankytojų radiacinei saugai užtikrinti licencijos ar leidimo turėtojas privalo radiacinės saugos programoje nustatyti vidaus darbo tvarkos taisykles, kuriose turi būti:

- 43.1. BEO kontroliuojamosios ir stebimosios zonos aprašymas, BEO kontroliuojamosios zonos valdymo tvarka;
- 43.2. elgesio ir higienos BEO kontroliuojamojoje zonoje taisyklės;
- 43.3. darbuotojų, kitų asmenų ir lankytojų apšvitos stebėsenos tvarka;
- 43.4. darbo vietų stebėsenos tvarka;
- 43.5. matavimo priemonių naudojimo, bandymų ir kalibravimo tvarka;
- 43.6. individualiųjų apsaugos priemonių naudojimo, patikrinimo ir bandymo tvarka;
- 43.7. odos ir individualiųjų apsaugos priemonių dezaktyvavimo tvarka;
- 43.8. inžinerinių priemonių naudojimo tvarka;
- 43.9. darbuotojų sveikatos tikrinimo tvarka;
- 43.10. darbuotojų radiacinės saugos mokymo ir instruktavimo tvarka;
- 43.11. darbų planavimo ir leidimų vykdyti darbus naudojimo tvarka;
- 43.12. radiacinės saugos optimizavimo tvarka.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

VII SKYRIUS INDIVIDUALIOSIOS APŠVITOS IR DARBO VIETŲ STEBĖSENA

PIRMASIS SKIRSNIS INDIVIDUALIOSIOS APŠVITOS IR DARBO VIETŲ STEBĖSENOS BENDROSIOS NUOSTATOS

44. Licencijos ar leidimo turėtojas turi vykdyti darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėseną pagal licencijos ar leidimo turėtojo patvirtintas (-ą) Darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenos programas (-ą) ir kiekvienais metais jas (-ą) peržiūrėti bei atnaujinti, jei yra pokyčių, susijusių su radiologinėmis sąlygomis darbo vietose, ir pokyčių dėl vykdomos ar planuojamos vykdyti veiklos.

45. Vykdydamas darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėseną licencijos ar leidimo turėtojas turi nustatyti:

- 45.1. darbuotojų individualiosios apšvitos (išorinės ir vidinės) ištyrimo lygius, atsižvelgdamas į tikėtiną darbuotojų apšvitą;
- 45.2. darbo vietų stebėsenos ištyrimo lygius, atsižvelgdamas į tikėtiną jonizuojančiosios spinduliuotės dozės galią, radioaktyvųjų užterštumą ir patirtį vykdant veiklą;
- 45.3. priemones, kurių privalo imtis licencijos ar leidimo turėtojo darbuotojai ištyrimo lygių viršijimo atveju.

46. Darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenai atlikti naudojamos matavimo priemonės turi būti kalibruojamos ir išbandomos licencijos ar leidimo turėtojo nustatytu periodiškumu. Šių matavimo priemonių kalibravimui turi būti naudojami šiam tikslui skirti jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniai.

47. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo daryti įrašus apie matavimo priemonių, naudojamų darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenai, kalibravimą ir bandymus.

48. Darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenų duomenys turi būti saugomi:

- 48.1. darbo vietų stebėsenos duomenys – 5 metus, o darbo vietų stebėsenos duomenys, pagal kuriuos nustatomos kontroliuojamosios zonos ribos, tol, kol šios zonos ribos nepakeičiamos;
- 48.2. darbo vietų stebėsenos duomenys, pagal kuriuos vertinamos darbuotojo gaunamos profesinės apšvitos lygiavertė ir efektinė dozės ir Reikalavimų 5.5 papunktyje nurodyto teisės akto 64 ir 66 punktuose nurodyta informacija – visą darbuotojo darbinės veiklos laikotarpį ir jam

pasibaigus iki darbuotojui sukaks (arba turi sukakti) 75 metai, tačiau bet kuriuo atveju ne trumpiau kaip 30 metų nuo darbo BEO pabaigos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

ANTRASIS SKIRSNIS DARBO VIETŲ STEBĖSENA

49. Vykdydamas darbo vietų stebėseną licencijos ar leidimo turėtojas turi pasirinkti darbo vietos stebėsenos būdą ir nustatyti stebėsenos dažnumą:

49.1. kurie būtų pakankami, siekiant:

49.1.1. įvertinti radiologines sąlygas visose darbo vietose;

49.1.2. įvertinti darbuotojų apšvitą kontroliuojamojoje ir stebimojoje zonoje;

49.1.3. peržiūrėti kontroliuojamosios ir stebimosios zonų ribas ir kontroliuojamosios zonos patalpų kategorijas;

49.2. atsižvelgdamas į dozės galią, paviršinį aktyvumą ir oro tūrinį aktyvumą darbo vietose, į tikėtinus šių dydžių pokyčius ir į darbuotojų apšvitos dydį bei tikimybę nukrypus nuo normalaus BEO eksploatavimo.

50. Matavimo priemonės ir metodus, skirtus darbo vietų stebėsenos vykdymui, licencijos ar leidimo turėtojas turi pasirinkti atsižvelgdamas į radiologines sąlygas darbo vietoje.

51. Nuolatinėse darbo vietose, kuriose darbo metu galimas staigus radiologinių sąlygų pokytis, dėl kurio gali padidėti darbuotojų apšvita, turi būti įrengiamos ir naudojamos stacionarios matavimo priemonės su šviesos ir garso signalizacija, įspėjančios apie nustatytų lygių viršijimą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

52. Stacionarios matavimo ir (ar) ėminių paėmimo priemonės, skirtos darbo vietų stebėsenai vykdyti, gali būti išmontuojamos tik nustačius, kad šių priemonių buvimas konkrečioje BEO vietoje yra netikslingas siekiant įgyvendinti darbo vietų stebėsenos programą, ar įdiegus alternatyvias priemones, kuriomis bus užtikrinama darbo vietų stebėseną, ir suderinus šiuos veiksmus su licencijos ar leidimo turėtojo padaliniu ar darbuotoju, atsakingu už radiacinę saugą.

53. Darbo vietų stebėsenos programoje turi būti nurodyta:

53.1. matuojami dydžiai (dozės galia, paviršinis ir tūrinis aktyvumas);

53.2. matavimų vieta ir dažnumas;

53.3. naudojamos matavimo priemonės ir taikomi metodai;

53.4. ištyrimo lygiai ir priemonės, kurias būtina taikyti viršijus šiuos lygius.

54. Licencijos ar leidimo turėtojas turi užtikrinti, kad turimų matavimo priemonių, skirtų darbo vietų stebėsenai vykdyti, kiekis ir tipai atitiktų matavimo įrangos poreikį planuojamos ir avarinės apšvitos situacijose.

55. Jonizuojančiosios spinduliuotės lygiavertės dozės galios matavimo priemonėms kalibruoti naudojamos etaloninės matavimo priemonės turi būti kalibruojamos pagal LST EN ISO/IEC 17025:2018 „Tyrimų, bandymų ir kalibravimo laboratorijų kompetencijai keliama bendrieji reikalavimai“ ar lygiavertį jam standartą akredituotoje laboratorijoje ne rečiau kaip vieną kartą per metus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

56. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo registruoti darbo vietų stebėsenos duomenis. Registruojant nurodoma data, laikas, matavimo vieta, matavimo rezultatas, matavimo priemonė ar metodas ir matavimą ar tyrimą atlikęs darbuotojas.

TREČIASIS SKIRSNIS INDIVIDUALIOSIOS APŠVITOS STEBĖSENA

57. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti visų kontroliuojamojoje zonoje dirbančių darbuotojų individualiosios apšvitos stebėseną planuojamos ir avarinės apšvitos situacijose. Darbuotojų, dirbančių kontroliuojamojoje zonoje esant pastovioms radiologinėms sąlygoms ir, kurių metinė efektinė apšvitos dozė dėl jų darbo pobūdžio kontroliuojamojoje zonoje negali viršyti 1 mSv, apšvitos stebėseną gali būti vykdoma darbo vietų stebėsenos pagrindu.

58. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti BEO stebimojoje zonoje dirbančių darbuotojų, kurių metinė efektinė dozė gali viršyti 1 mSv, apšvitos stebėseną. BEO stebimojoje zonoje dirbančių darbuotojų apšvitos stebėseną gali būti vykdoma darbo vietų stebėsenos pagrindu.

59. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti, kad atliekant individualiosios apšvitos stebėseną darbuotojų apšvitą vertintų Reikalavimų 5.4 papunktyje nurodytame teisės akte nustatyta tvarka pripažinta dozimetrijos tarnyba.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

60. Individualiosios apšvitos stebėseną turi būti vykdoma:

60.1. naudojant pasyvų individualųjį dozimetą išorinės apšvitos vertinimui;

60.2. papildomai naudojant jonizuojančiosios spinduliuotės savybes atitinkantį neutronų individualųjį dozimetą, jeigu darbai atliekami neutronų spinduliuotės lauke ir darbuotojo metinė efektinė dozė, nulemta neutronų spinduliuotės, gali viršyti 3 mSv. Jeigu šis kriterijus nėra viršijamas, tačiau darbuotojo metinė efektinė dozė, nulemta neutronų spinduliuotės, gali viršyti 1 mSv, licencijos ar leidimo turėtojas privalo vertinti neutronų spinduliuotės nulemtą darbuotojų apšvitą, tačiau tokiu atveju darbuotojo apšvita gali būti vertinama vykdant darbo vietų stebėseną arba naudojant gama ir neutronų spinduliuotės nulemtų dozių santykį, nustatomą atskirai kiekvienai patalpai, kurioje vykdomi darbai, ir peržiūrima, jeigu dėl pokyčių darbo vietoje šis santykis pasikeičia;

60.3. naudojant individualųjį dozimetą, skirtą galūnių ar akies lęšiuko lygiavertei dozei nustatyti, jeigu tikėtina, kad šių organų metinė lygiavertė dozė gali viršyti 30 procentų ribinės dozės. Vykdamas akies lęšiuko apšvitos stebėseną, pripažinta dozimetrijos tarnyba gali vertinti akies lęšiuko lygiavertę dozę pagal individualiojo dozimetą, skirtą darbuotojo efektinei dozei nustatyti, matavimo rezultatus, jeigu užtikrinamas ne mažesnis apšvitos vertinimo metodo tikslumas, nei privalomas akies lęšiuko lygiavertės dozės nustatymo metodo tikslumas, vadovaujantis Reikalavimų 5.4 papunktyje nurodytame teisės akte nustatytais reikalavimais, kai naudojamas šiam tikslui skirtas dozimetras;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

60.4. naudojant papildomą pasyvų individualųjį dozimetą gemalo arba vaisiaus apšvitai įvertinti;

60.5. atliekant vidinės apšvitos stebėseną Reikalavimų 5.6 papunktyje nurodytame teisės akte nustatyta tvarka.

61. Licencijos turėtojas turi užtikrinti, kad, atliekant darbus I ir II kategorijos kontroliuojamojoje zonoje, papildomai būtų naudojami elektroniniai individualieji dozimetrai, galintys įspėti darbuotoją apie nustatytos apšvitos dozės ar jonizuojančiosios spinduliuotės dozės galios viršijimą.

62. Licencijos turėtojas turi užtikrinti, kad individualieji dozimetrai būtų nešiojami, vadovaujantis šiais reikalavimais:

62.1. dozimetras, skirtas išorinės apšvitos efektinei dozei nustatyti, turi būti nešiojamas virš individualiųjų apsaugos priemonių krūtinės srityje;

62.2. nėščios darbuotojos, siekiant nustatyti lygiavertę dozę, tenkančią juosmens sričiai, privalo nešioti papildomą dozimetą juosmens srityje po individualiosiomis apsaugos priemonėmis;

62.3. dozimetras, skirtas galūnių išorinei apšvitai vertinti, turi būti nešiojamas pritvirtintas prie galūnės, gaunančios didžiausią apšvitą;

62.4. dozimetras, skirtas akių išorinei apšvitai vertinti, turi būti nešiojamas akių lygyje, kuo arčiau akies, gaunančios didžiausią apšvitą. Šis dozimetras gali būti nešiojamas ir kitoje kūno vietoje, jeigu pagal dozimetromatavimų rezultatus galima įvertinti akies lęšiukui tenkančią lygiavertę dozę ir radiacinės saugos programoje pateikiama tai pagrindžianti informacija.

63. Licencijos ar leidimo turėtojas, išduodamas darbuotojui papildomą individualųjį dozimetą, privalo informuoti apie šio dozimetromatavimų tvarką, nurodydamas tikslią jo nešiojimo vietą.

64. Licencijos ar leidimo turėtojai įtarus, kad dėl tam tikrų priežasčių (pavyzdžiui, radiologinis incidentas ar avarija) darbuotojas gavo išorinės apšvitos dozę, viršijančią ribinę metinę dozę, dozimetromatavimų rodmenys turi būti nuskaitomi nedelsiant, nelaukiant dozimetromatavimų nešiojimo laikotarpio pabaigos. Jeigu, dėl tam tikrų priežasčių, galėjo būti viršijama ribinė lygiavertė dozė akies lęšiukui, odai arba galūnėms, tačiau ši dozė negali būti nustatyta pagal individualiosios apšvitos stebėsenos rezultatus, licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti darbuotojų apšvitos įvertinimą skaičiavimo metodais.

65. Darbuotojų išorinės apšvitos rezultatai turi būti registruojami ne rečiau kaip kartą per mėnesį, nurodant bendrą informaciją apie darbą (darbuotojo pareigos, atlikti darbai ir kita panaši informacija), mėnesinę efektinę dozę, lygiavertę dozę galūnėms ir akies lęšiukui (jeigu buvo vertinama), apšvitos dozės vertinimo metodą. Darbuotojų, dirbančių stebimojoje zonoje, ir darbuotojų, dirbančių kontroliuojamojoje zonoje esant pastovioms radiologinėms sąlygoms, kurių metinė efektinė apšvitos dozė dėl jų darbo pobūdžio kontroliuojamojoje zonoje negali viršyti 6 mSv, išorinės apšvitos rezultatai gali būti registruojami kartą per tris mėnesius.

66. Naudojant elektroninius individualiuosius dozimetromatavimų darbuotojų apšvita turi būti registruojama taip, kad atliekant analizę būtų galima nustatyti darbuotojų apšvitos dozes atliekant skirtingo pobūdžio darbus.

67. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo sudaryti sąlygas darbuotojams susipažinti su individualiosios apšvitos stebėsenos rezultatais.

68. Licencijos ar leidimo turėtojas turi teikti duomenis apie darbuotojų apšvitą Valstybės jonizuojančiosios spinduliuotės šaltinių ir darbuotojų apšvitos registrui Reikalavimų 5.7 papunktyje nurodytame teisės akte nustatyta tvarka.

69. Kitų asmenų ir lankytojų išorinė apšvita turi būti vertinama naudojant pasyviuosius ar elektroninius individualiuosius dozimetromatavimų. Kitų asmenų apšvitos stebėseną turi būti vykdoma išduodant individualųjį dozimetromatavimų kiekvienam asmeniui. Lankytojų apšvitai vertinti gali būti vykdoma grupinė apšvitos stebėseną, tačiau grupei turi būti išduota tiek individualiųjų dozimetromatavimų, kiek jų reikia, kad būtų galima įvertinti kiekvieno lankytojo apšvitos dozę.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

VIII SKYRIUS

DARBŲ PLANAVIMAS IR LEIDIMAI VYKDYTI DARBUS

70. Licencijos ar leidimo turėtojas darbus turi planuoti taip, kad jie būtų atliekami esant kiek įmanoma geresnėms radiologinėms sąlygoms (kiek įmanoma mažesnė jonizuojančiosios

spinduliuotės dozės galia, radionuklidų paviršinis ir tūrinis aktyvumas ore) darbo vietoje, siekiant užtikrinti, kad juos atliekantys darbuotojai gautų kuo mažesnę apšvitą.

71. Planuojant darbus turi būti vertinama:

71.1. informacija apie analogiškų darbų atlikimą;

71.2. informacija apie kitus toje pačioje ar kitoje BEO vietoje atliekamus darbus, galinčius turėti įtakos radiacinės saugos užtikrinimui vykdant planuojamus darbus;

71.3. išteklių (darbuotojai, įranga, prietaisai, medžiagos ir kita) poreikis ir jų prieinamumas;

71.4. parengiamųjų darbų atlikimo poreikis;

71.5. radiacinės saugos priemonių naudojimo poreikis;

71.6. galimybė gerinti darbo įgūdžius naudojant maketą (angl. *mock-up*).

72. Darbo I kategorijos kontroliuojamojoje zonoje ir darbo, kurio metu radiologinės sąlygos darbo vietoje gali atitikti I kategorijos kontroliuojamajai zonai nustatytus kriterijus, atlikimui licencijos ar leidimo turėtojas turi išduoti rašytinį leidimą vykdyti darbus (toliau – leidimas vykdyti darbus).

73. Leidime vykdyti darbus turi būti nurodyta:

73.1. informacija apie dozės galios pasiskirstymą darbo vietoje, nurodant padidėjusios dozės galios vietas, galinčias turėti įtakos darbuotojų radiacinės saugos užtikrinimui, ir prognozę, kaip dozės galia gali pasikeisti darbų vykdymo metu;

73.2. radioaktyviojo užterštumo (paviršinio ir tūrinio aktyvumo ore) darbo vietoje įvertinimas ir prognozę, kaip jis kils ar gali pasikeisti darbų vykdymo metu;

73.3. papildomų matavimų darbo vietose prieš darbų vykdymą ar darbų atlikimo metu poreikis, nurodant, kokie radiologiniai parametrai turi būti išmatuoti;

73.4. papildomų individualiųjų dozimetų naudojimo darbo metu poreikis;

73.5. prognozuojamos individualiosios ir kolektyvinės dozės kiekvienam darbų etapui;

73.6. inžinerinės ir individualiosios apsaugos priemonės kiekvienam darbo etapui;

73.7. laiko ar apšvitos apribojimai;

73.8. kokiais atvejais turi būti kreipiamasi į padalinį ar asmenį, atsakingą už radiacinę saugą, ir šio padalinio ar asmens kontaktinė informacija.

74. Leidimą vykdyti darbus privalo išduoti asmuo, atsakingas už darbų planavimą arba padalinio, atsakingo už radiacinę saugą, paskirtas darbuotojas ar asmuo, atsakingas už radiacinę saugą, dalyvaujantis darbų planavimo procese. Leidimas vykdyti darbus privalo būti raštu patvirtintas padalinio, atsakingo už radiacinę saugą, paskirto darbuotojo arba asmens, atsakingo už radiacinę saugą, ir asmens, atsakingo už darbų planavimą. Leidimo vykdyti darbus kopija ar antras egzempliorius turi būti išduodamas atsakingam už darbų priežiūrą darbuotojui. Atsakingas už darbų priežiūrą darbuotojas privalo užtikrinti, kad leidimas vykdyti darbus su visa radiacinės saugos užtikrinimui reikalinga informacija būtų prieinamas darbuotojams darbų atlikimo metu.

75. Prieš darbų vykdymą padalinio, atsakingo už radiacinę saugą, darbuotojas ar asmuo, atsakingas už radiacinę saugą, arba darbuotojas, atsakingas už darbų priežiūrą, privalo įsitikinti, kad radiologinės sąlygos darbo vietoje ir darbo vietoje įrengtos radiacinės saugos priemonės atitinka nurodytas leidime vykdyti darbus.

76. Pabaigus darbus, leidimas vykdyti darbus turi būti grąžintas leidimą vykdyti darbus išdavusiam darbuotojui. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti, kad paimant grąžinamą leidimą vykdyti darbus būtų įsitikinta, kad visi leidime vykdyti darbus numatyti darbai yra atlikti ir darbo vieta sutvarkyta taip, kad būtų galima saugiai vykdyti kitus darbus.

77. Leidimai vykdyti darbus turi būti registruojami ir saugomi licencijos ar leidimo turėtojo taip, kad juose nurodyta informacija būtų pasiekiami kitų darbų planavimo metu.

IX SKYRIUS INDIVIDUALIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ TAIKYMAS

PIRMASIS SKIRSNIS INDIVIDUALIŲ APSAUGOS PRIEMONIŲ TAIKymo BENDROSIS NUOSTATOS

78. Licencijos ar leidimo turėtojas turi:

78.1. atsižvelgdamas į radiologines sąlygas aprūpinti darbuotojus, kitus asmenis ir lankytojus šias radiologines sąlygas atitinkančiomis individualiosiomis apsaugos priemonėmis;

78.2. užtikrinti, kad naudojamos individualiosios apsaugos priemonės nesukels žalos sveikatai;

78.3. instrukuoti darbuotojus, kitus asmenis ir lankytojus, kaip naudoti individualiąsias apsaugos priemones;

78.4. užtikrinti, kad individualiosios apsaugos priemonės būtų naudojamos taip, kad būtų užtikrinta darbuotojų, kitų asmenų ir lankytojų radiacinė sauga, ir šios priemonės būtų saugomos bei prižiūrimos taip, kad neprarastų savo apsauginių savybių;

78.5. įrengti patalpas individualiosioms apsaugos priemonėms dezaktyvuoti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

79. Parinkdamas individualiąsias apsaugos priemones, licencijos ar leidimo turėtojas turi atsižvelgti į:

79.1. radiologinius ir neradiologinius pavojus, susijusius su darbų atlikimu;

79.2. patogumą naudoti;

79.3. individualių apsaugos priemonių sukeltus apribojimus, galinčius nulemti apšvitos ar neradiologinio pavojaus padidėjimą.

80. Panaudotos individualiosios apsaugos priemonės turi būti laikomos potencialiai užterštomis radioaktyviosiomis medžiagomis ir tvarkomos licencijos ar leidimo turėtojo nustatyta tvarka.

ANTRASIS SKIRSNIS APSAUGINĖ APRANGA

81. Licencijos turėtojas turi užtikrinti, kad BEO kontroliuojamojoje zonoje būtų dėvima apsauginė apranga.

82. Apsauginė apranga turi būti dėvima laikantis šių nuostatų:

82.1. turi būti dėvima apsauginė apranga, užtikrinanti odos apsaugą nuo radioaktyviojo užterštumo;

Papunkčio pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

82.2. apsauginė apranga turi būti dėvima taip, kad būtų išvengta radioaktyviojo užterštumo plitimo už BEO kontroliuojamosios zonos ribų.

83. Tais atvejais, kai darbo vietoje galima darbuotojo sąveika su radioaktyviosiomis medžiagomis užterštais skysčiais, darbuotojams turi būti išduodamos papildomos skysčiams nelaidžios apsaugos priemonės (pavyzdžiui, guminės pirštinės, guminiai batai, skysčiams nelaidus apsauginis kostiumas).

TREČIASIS SKIRSNIS KVĖPAVIMO TAKŲ APSAUGOS PRIEMONĖS

84. Jeigu patalpoje, kurioje yra ar darbų vykdymo metu gali atsirasti radioaktyvieji aerozoliai ir (ar) nefiksuotas radioaktyvusis užterštumas, saugios darbo sąlygos negali būti užtikrintos naudojant inžinerines priemones, darbuotojų kvėpavimo takų apsaugai užtikrinti turi būti naudojamos kvėpavimo takų apsaugos priemonės.

85. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti, kad:

85.1. kvėpavimo takų apsaugos priemonės būtų parenkamos atsižvelgiant į radioaktyviųjų aerozolių dalelių koncentraciją ir dydį darbo vietos ore;

85.2. kvėpavimo takų apsaugos priemonių naudojimas būtų prižiūrimas;

85.3. būtų naudojamos darbuotojams tinkamo dydžio kvėpavimo takų apsaugos priemonės;

85.4. kvėpavimo takų apsaugos priemonės naudosiantis darbuotojas prieš kiekvieną naudojimą patikrintų, ar šios priemonės tinkamai funkcionuoja;

85.5. darbas būtų organizuojamas taip, kad kvėpavimo takų apsaugos priemonės būtų naudojamos kuo trumpesnę laiką;

85.6. kvėpavimo takų apsaugos priemonės nesukeltų diskomforto įkvepiant orą;

85.7. pasirenkant kvėpavimo takų apsaugos priemones prioritetas būtų teikiamas kvėpavimo takų apsaugos priemonėms su priverstiniu kvėpuojamojo oro tiekimu ir visą veidą dengiančia kauke;

85.8. pasirenkant kvėpavimo takų apsaugos priemones būtų atsižvelgiama ne tik į jo filtravimo efektyvumą, bet ir į darbuotojo komfortą nulemiančius veiksnius (pavyzdžiui, svoris, matomumas, temperatūra);

85.9. po naudojimo kvėpavimo takų apsaugos priemonės būtų išvalytos ir patikrintos licencijos ar leidimo turėtojo paskirtų ir apmokytų darbuotojų;

85.10. licencijos ar leidimo turėtojo nustatytu periodiškumu būtų atliekami kvėpavimo takų apsaugos priemonių bandymai. Nustatant bandymų periodiškumą turi būti atsižvelgiama į kvėpavimo takų apsaugos priemonės tipą, aplinką, kurioje jis yra naudojamas, ir jo naudojimo dažnumą. Turi būti daromi įrašai apie kvėpavimo takų apsaugos priemonių bandymų rezultatus.

X SKYRIUS RADIACINĖS SAUGOS OPTIMIZAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS RADIACINĖS SAUGOS OPTIMIZAVIMO BENDROSIOS NUOSTATOS

86. Licencijos ar leidimo turėtojas turi skatinti ir plėtoti radiacinės saugos optimizavimo principo taikymą visuose organizacinės struktūros lygiuose ir užtikrinti šio principo taikymui reikalingus išteklius.

87. Licencijos ar leidimo turėtojas turi užtikrinti, kad radiacinės saugos optimizavimo principo įgyvendinimui būtų sukurta tinkama organizacinė struktūra, ir šiam tikslui turi įsteigti atitinkamus struktūrinius vienetų (pavyzdžiui, ALARA komitetas, ALARA darbo grupė) ar paskirti darbuotojus, atsakingus už radiacinės saugos optimizavimo principo diegimą organizacijoje, priemonių radiacinei saugai optimizuoti vykdymą ir šio principo įgyvendinimo priežiūrą.

ANTRASIS SKIRSNIS RADIACINĖS SAUGOS OPTIMIZAVIMO PROGRAMA

88. Licencijos ar leidimo turėtojas turi parengti radiacinės saugos optimizavimo programą (toliau – ALARA programa) ir vykdyti joje numatytas priemones. Kiekvienais metais ALARA programa turi būti peržiūrima ir atnaujinama, jeigu nustatomi ar planuojami pakeitimai, susiję su Reikalavimų 89 punkte nustatytais reikalavimais.

89. ALARA programoje turi būti nustatyta:

89.1. radiacinės saugos optimizavimo tikslai (metinės kolektyvinės dozės, kolektyvinės dozės atliekant radiacinės saugos požiūriu pavojingus darbus, darbuotojų apribotosios dozės ir kiti licencijos ar leidimo turėtojo nustatyti radiacinės saugos optimizavimo tikslai);

89.2. organizacinė struktūra, skirta radiacinės saugos optimizavimo principo įgyvendinimui (pavyzdžiui, ALARA komitetas, ALARA darbo grupė);

89.3. funkcijų ir atsakomybių įgyvendinant ALARA programą paskirstymas;

89.4. darbuotojų mokymo ir instruktavimo radiacinės saugos optimizavimo tikslais tvarka (pavyzdžiui, darbo su specialia įranga ar prietaisais mokymai, darbo įgūdžių gerinimas naudojant maketą);

89.5. kitiems metams planuojamų radiacinės saugos požiūriu pavojingų darbų sąrašas;

89.6. radiacinės saugos optimizavimo vykdant radiacinės saugos požiūriu pavojingus darbus tvarka;

89.7. ALARA programos rezultatyvumo vertinimo priemonės;

89.8. koreguojamosios priemonės, jeigu nustatoma, kad pagal ALARA programą įgyvendinamos priemonės yra nepakankamos ar yra nepasiekti ALARA programoje nustatyti tikslai.

TREČIASIS SKIRSNIS APRIBOTOSIOS DOZĖS

90. Licencijos ar leidimo turėtojas radiacinės saugos optimizavimo tikslais privalo taikyti darbuotojų apribotąsias dozes.

91. Licencijos ar leidimo turėtojas turi nustatyti metines darbuotojų apribotąsias dozes ir darbuotojų apribotąsias dozes radiacinės saugos požiūriu pavojingiems darbams. Darbuotojų apribotosios dozės neturi viršyti metinės ribinės efektinės dozės.

KETVIRTASIS SKIRSNIS RADIACINĖS SAUGOS OPTIMIZAVIMAS VYKDANT RADIACINĖS SAUGOS POŽIŪRIU PAVOJINGUS DARBUS

92. Siekiant optimizuoti radiacinę saugą vykdant radiacinės saugos požiūriu pavojingus darbus, licencijos ar leidimo turėtojas turi atlikti radiacinės saugos optimizavimo analizę (toliau – ALARA analizę) ir užtikrinti jos metu nustatytų radiacinės saugos optimizavimo priemonių įgyvendinimą.

93. Licencijos ar leidimo turėtojas turi paskirti asmenį (pavyzdžiui, ALARA darbo grupės vadovą), atsakingą už ALARA analizės organizavimą ir šios analizės įforminimą dokumentais (toliau – ALARA analizės dokumentas).

94. ALARA analizės dokumente turi būti pateikta išsami informacija apie atliktą radiacinės saugos optimizavimo analizę ir nustatytas radiacinės saugos optimizavimo priemones. ALARA analizės dokumentas turi būti parengtas prieš tokį laikotarpį iki radiacinės saugos požiūriu pavojingų darbų atlikimo pradžios, per kurį licencijos ar leidimo turėtojas spėtų įgyvendinti ALARA analizės dokumente numatytas priemones, ir šių darbų vykdymo metu radiacinę saugą būtų optimizuota.

95. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti, kad reikiamos kompetencijos darbuotojai (išmanantys planuojamo atlikti darbo specifiką ir tikslus, gerai žinantys, kokiomis

sąlygomis bus atliekami darbai, galintys identifikuoti svarbiausius darbuotojų apšvitos veiksnius, darbuotojų apšvitos mažinimo priemonės ir įvertinti jų efektyvumą) atliktų ALARA analizę ir dalyvautų rengiant ALARA analizės dokumentą.

96. Radiacinės saugos požiūriu pavojingų darbų analizę turi būti atliekama šia seka:

96.1. priemonių, kuriomis galima sumažinti darbuotojų apšvitos dozes, identifikavimas;

96.2. radiacinės saugos optimizavimo alternatyvų, taikant darbuotojų pasiūlytas priemones, palyginimas, naudojant, kiek tai praktiškai įmanoma, kiekybinius kriterijus;

96.3. radiacinės saugos priemonių, užtikrinančių radiacinės saugos optimizavimą, pasirinkimas.

97. Atlikus radiacinės saugos požiūriu pavojingus darbus, turi būti atlikta gautos patirties, taikant radiacinės saugos optimizavimo priemones, analizę licencijos ar leidimo turėtojo radiacinės saugos programoje nustatytais terminais. ALARA analizės dokumentas turi būti papildytas informacija apie taikytų priemonių rezultatyvumą, darbų metu gautą darbuotojų apšvitą, nenumatytas aplinkybes, turėjusias įtakos darbuotojų radiacinei saugai.

98. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti, kad informacija apie radiacinės saugos požiūriu pavojingų darbų radiacinės saugos optimizavimą būtų saugoma ir naudojama, optimizuojant kitų radiacinės saugos požiūriu pavojingų darbų radiacinę saugą.

XI SKYRIUS DARBUOTOJŲ SVEIKATOS TIKRINIMAS

99. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo organizuoti visų licencijos ar leidimo turėtojo darbuotojų, dirbančių BEO kontroliuojamojoje zonoje, sveikatos tikrinimą.

100. Darbuotojų sveikatos tikrinimas turi būti organizuojamas Reikalavimų 5.8 papunktyje nurodytame teisės akte nustatyta tvarka.

XII SKYRIUS MOKYMAS IR INSTRUKTAVIMAS

101. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti, kad visi BEO kontroliuojamojoje zonoje dirbantys darbuotojai būtų mokomi ir instruktuojami radiacinės saugos klausimais Reikalavimų 5.3 papunktyje nurodytame teisės akte nustatyta tvarka.

102. Mokymo ar instruktavimo metu darbuotojos turi būti informuojamos apie jonizuojančiosios spinduliuotės pavojų gemalui ar vaisiui nėštumo metu ir būtinybę informuoti licencijos ar leidimo turėtoją apie nėštumą.

103. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti, kad BEO kontroliuojamojoje zonoje besilankantys lankytojai ir kiti asmenys būtų supažindinti su šiemis asmenims radiacinei saugai užtikrinti svarbiomis vidaus darbo tvarkos taisyklėmis prieš patekimą į kontroliuojamąją zoną.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

XIII SKYRIUS INŽINERINĖS IR KITOS SAUGOS PRIEMONĖS

PIRMASIS SKIRSNIS INŽINERINIŲ IR KITŲ SAUGOS PRIEMONIŲ TAIKYMO BENDROSIOS NUOSTATOS

104. BEO statinių patalpose, kuriose esantys BEO apsaugos barjerai ar įranga negali užtikrinti pakankamo, siekiant užtikrinti radiacinę saugą, radionuklidų sulaikymo ar jonizuojančiosios spinduliuotės slopinimo, licencijos ar leidimo turėtojas turi įdiegti papildomas inžinerines priemones darbuotojų radiacinei saugai užtikrinti (pavyzdžiui, mobilieji oro filtravimo įrenginiai, papildomi jonizuojančiąją spinduliuotę slopinantys barjerai, radionuklidų sulaikymą užtikrinančios konstrukcijos). Siekiant įvertinti įdiegtų papildomų inžinerinių priemonių pakankamumą, turi būti atliekama šių priemonių veiksmingumo stebėseną.

Punkto pakeitimai:

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

105. Planuojant tokią veiklą, kaip techninė priežiūra, modifikacijos, dezaktyvavimas ir išmontavimas, turi būti vertinami radioaktyviojo užterštumo pasklidimo galimybė ir inžinerinių priemonių veiksmingumas šiam pavojui sumažinti.

ANTRASIS SKIRSNIS REIKALAVIMAI BEO VĖDINIMO SISTEMOMS

106. Mobiliuose oro valymo įrenginiuose turi būti įrengti didelio efektyvumo oro dalelių filtrai. Išvalyto oro srautas turi būti nukreipiamas į pagrindinę BEO vėdinimo (angl. *ventilation*) sistemą.

107. BEO vėdinimo sistema ir mobilūs oro valymo įrenginiai turi užtikrinti:

107.1. mažesnę nei atmosferos oro slėgį BEO patalpose, siekiant sulaikyti radionuklidus BEO;

107.2. oro judėjimą didžiausio radioaktyviojo užterštumo kryptimi sukuriant oro slėgio skirtumus patalpose;

107.3. darbo vietų ore esančių radioaktyviųjų medžiagų poveikio darbuotojų sveikatai sumažinimą, tiekiant darbo vietoms švarų orą ir užtikrinant pakankamą oro kaitą darbo vietose;

107.4. tokį į aplinką šalinamo oro valymo veiksmingumą, kad į aplinką išmetamų radionuklidų aktyvumai neviršytų ribinių aktyvumų, nustatytų licencijos ar leidimo turėtojo vadovaujantis Reikalavimų 5.1 papunktyje nurodytame teisės akte nustatyta tvarka, ir būtų tokie maži, kokius įmanoma pasiekti protingomis priemonėmis atsižvelgiant į ekonominius ir socialinius veiksnius.

108. BEO vėdinimo sistemos oro tiekimo ir oro šalinimo kanalai turi būti įrengti kiek įmanoma toliau vienas nuo kito.

109. Licencijos ar leidimo turėtojas turi vykdyti BEO vėdinimo sistemų, įskaitant mobiliuosius oro valymo įrenginius, techninę priežiūrą ir patikrinimus. BEO vėdinimo sistemų techninė priežiūra ir patikrinimai turi būti atliekami licencijos ar leidimo turėtojo nustatytu periodiškumu ir tvarka. Apie atliktus patikrinimus ir techninę priežiūrą turi būti daromi įrašai.

110. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo užtikrinti, kad sugedus ar sutrikus BEO vėdinimo sistemos ar komponentų veiklai, darbuotojai bus nedelsiant evakuoti iš darbo vietos. BEO vėdinimo sistemos ar jos komponentų keitimo, išjungimo ar gedimo atvejais darbuotojams gali būti leista grįžti į darbo vietą tik užtikrinus BEO vėdinimo sistemos ar jos komponentų funkcionavimą ir įsitikinus, kad radionuklidų turinys aktyvumas patalpos ore atitinka kriterijus, nustatytus vadovaujantis Reikalavimų 20 punktu, ir neviršija kitų ribinių turinio aktyvumo verčių, jeigu licencijos ar leidimo turėtojas juos buvo nustatęs.

TREČIASIS SKIRSNIS DARBŲ ATLIKIMAS PAKAITOMIS

111. Darbų atlikimas pakaitomis siekiant riboti individualiąją darbuotojų apšvitą gali būti vykdomas tik tais atvejais, kai neįmanoma taikyti kitų praktinių radiacinės saugos priemonių darbuotojų individualiajai apšvitai sumažinti.

XIV SKYRIUS DARBUOTOJŲ PAREIGOS

112. Darbuotojai privalo:

112.1. vadovautis licencijos ar leidimo turėtojo nustatytomis darbuotojų ir lankytojų radiacinę saugą užtikrinančiomis vidaus darbo tvarkos taisyklėmis;

112.2. pagal paskirtį naudoti matavimo priemonės ir individualiąsias apsaugos priemones;

112.3. licencijos ar leidimo turėtojo nustatyta tvarka tikrintis sveikatą ir vykdyti individualiosios apšvitos stebėseną;

112.4. prireikus, licencijos ar leidimo turėtojų pateikti su radiacinės saugos užtikrinimu susijusią informaciją apie veiklą buvusioje ir esamoje darbovietėje;

112.5. nedaryti tyčinių veikų, dėl kurių gali būti pažeisti šių Reikalavimų ir kitų radiacinę saugą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai;

112.6. dalyvauti licencijos ar leidimo turėtojo organizuojamuose radiacinės saugos mokymuose ir instruktavimuose;

112.7. nedelsiant pranešti padaliniui ar asmeniui, atsakingam už radiacinę saugą, apie aplinkybes, dėl kurių gali pablogėti darbuotojų radiacinė sauga, jeigu tokios aplinkybės yra nustatomos.

XV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

113. Licencijos ar leidimo turėtojas iki kiekvienų metų kovo 1 dienos turi pateikti VATESI metinę ataskaitą apie praėjusių metų darbuotojų apšvitos stebėsenos programos įgyvendinimą, kurioje turi būti pateikti apibendrinti ir išanalizuoti duomenys apie darbuotojų ir kitų asmenų, kurie lankėsi BEO kontroliuojamojoje zonoje, apšvitą.

114. Metinės ribinės dozės viršijimo atveju ar atvejais, kai dėl nenumatytų aplinkybių gali būti viršyta metinė ribinė dozė, licencijos ar leidimo turėtojas turi nedelsiant, bet ne vėliau nei per 1 dieną, apie tai informuoti VATESI.

115. Licencijos ar leidimo turėtojas privalo pateikti VATESI suderinti atnaujintas (-ą) Darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenos programas (-ą). VATESI sprendimą dėl suderinimo priima ir apie jį informuoja licencijos ar leidimo turėtoją ne vėliau kaip per 20 darbo dienų nuo dokumentų gavimo dienos. VATESI priima sprendimą suderinti atnaujintas (-ą) Darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenos programas (-ą), jei jos (-i) atitinka šiuos Reikalavimus.

116. Licencijos ar leidimo turėtojas, pažeidęs Reikalavimų nuostatas, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.

TIPINIS RADIACINĖS SAUGOS PROGRAMOS TURINYS

1. Atsakomybių ir funkcijų, užtikrinant radiacinę saugą, nustatymas
 2. Kontroliuojamosios ir stebimosios zonos nustatymas ir valdymas
 3. Darbuotojų apšvitos ir darbo vietų stebėsenos vykdymas
 4. Individualiųjų apsaugos priemonių taikymas
 5. Inžinerinių ir kitų saugos priemonių taikymas
 6. Darbų planavimas
 7. Radiacinės saugos optimizavimo programa
 8. Darbuotojų sveikatos tikrinimo organizavimas
 9. Mokymas ir instruktavimas
-

PAVIRŠINIO AKTYVUMO RIBINĖS VERTĖS

	Paviršinis aktyvumas, Bq/cm ²	
Spinduolių rūšis	Transporto priemonių, asmeninių daiktų, darbo įrankių, medžiagų, įrangos, daiktų paviršiai	Oda ir apranga
α spinduoliai	0,4	0,2
γ/β spinduoliai	4	2

Branduolinės saugos reikalavimų
BSR-1.9.3-2016
„Radiacinė sauga branduolinės
energetikos objektuose“
3 priedas

**IGNALINOS ATOMINĖS ELEKTRINĖS IR SU JOS EKSPLOATAVIMO NUTRAUKIMU
SUSIJUSIŲ BRANDUOLINĖS ENERGETIKOS OBJEKTŲ KONTROLIUOJAMOSIOS
ZONOS STATINIŲ IR JŲ PATALPŲ KATEGORIJOS**

	Kategorijų nustatymo kriterijai			
Kategorija	Dozės galia, $\mu\text{Sv/h}$	Paviršinis radioaktyvūs užterštumas α spinduliais (paviršinis aktyvumas), $\text{Bq}\cdot\text{cm}^{-2}$	Paviršinis radioaktyvūs užterštumas β spinduliais (paviršinis aktyvumas), $\text{Bq}\cdot\text{cm}^{-2}$	Aerozolių tūrinis aktyvumas, $\text{Bq}\cdot\text{m}^{-3}$
I	>56	>20	>266	>1110
II	12–56	4–20	40–266	185–1110
III	<12	<4	<40	<185

Pakeitimai:

1.
Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Įsakymas
Nr. [22.3-171](#), 2016-10-21, paskelbta TAR 2016-10-21, i. k. 2016-25540
Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2011 m. spalio 6 d. įsakymo Nr. 22.3-95 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų bsr-1.9.3-2011 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ patvirtinimo“ pakeitimo
2.
Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Įsakymas
Nr. [22.3-200](#), 2017-10-31, paskelbta TAR 2017-10-31, i. k. 2017-17209
Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2011 m. spalio 6 d. įsakymo Nr. 22.3-95 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.3-2016 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ patvirtinimo“ pakeitimo
3.
Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Įsakymas
Nr. [22.3-38](#), 2018-02-07, paskelbta TAR 2018-02-07, i. k. 2018-01928
Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2011 m. spalio 6 d. įsakymo Nr. 22.3-95 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.3-2016 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ patvirtinimo“ pakeitimo
- 4.

Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Įsakymas

Nr. [22.3-141](#), 2019-07-03, paskelbta TAR 2019-07-03, i. k. 2019-10951

Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2011 m. spalio 6 d. įsakymo Nr. 22.3-95 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.3-2016 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ patvirtinimo“ pakeitimo

5.

Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Įsakymas

Nr. [22.3-232](#), 2019-05-25, paskelbta TAR 2019-09-25, i. k. 2019-15093

Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2011 m. spalio 6 d. įsakymo Nr. 22.3-95 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.3-2016 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ patvirtinimo“ pakeitimo

6.

Valstybinė atominės energetikos saugos inspekcija, Įsakymas

Nr. [22.3-242](#), 2019-09-30, paskelbta TAR 2019-09-30, i. k. 2019-15483

Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2011 m. spalio 6 d. įsakymo Nr. 22.3-95 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.9.3-2016 „Radiacinė sauga branduolinės energetikos objektuose“ patvirtinimo“ pakeitimo